Ե. ՏԱՐԻ 1421 ԹՒԻ ՀԱՅՈՑ 4380 ՀՈԳԻ 20 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1888 (Ն. Տ.) 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1888 5 ՍԼՖԻԼ 1336

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐՕՂ ԸՆԵԼ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳՈՒՂԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳՆԴԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Հայոց Տարեկան գրաւեալ արձակ	160
» » Վեցամեայ » »	80
» » Եռամեայ » »	40
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան »	240
Գաւառաց Հայոց եւ տեղական թղթատարով վեցամեայ »	120
Օտար երկիրներէ տարեկան ֆրանկ	58
» » վեցամեայ »	26

Դուրս զրկուած յղագրաց Ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած Նամակ կամ գրութիւն կը չարաբեր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՒ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ

Շատ հրահանգիչ, ուշագրաւ և բարեգէպ յօդուած մ'էր այն որ մեր շաբաթ աւուր թուոյն երրորդ երեսին մէջ երեւցաւ՝ Հայոց դէմը Քրիստոնէութեան դէմ ընդհանրապէս և Երուսաղէմի դէմ հանուելու խորագրով։

Հմուտ յօդուածագիրը կը քննէր Քրիստոնէութեան առաջին դարերէն ի վեր Քրիստոնէութեան տնօրինական Ս. Տեղեաց մէջ Հայոց բռնած դիրքն, որ յոյժ կարեւոր էր ի սկզբանէ անտի, երբ միայն Երուսաղեմի մէջ Հայք 70 վանքեր ունէին,—փարուն ապացոյց իրենց քրիստոնէական ջերմ սիրոյն և չարս քրիստոնեայ ազգաց իրենց կարեւորագոյն կացութեան, և պատուաբեր հաւատիք իրենց թագաւորաց և իշխանաց բարեպաշտական աքանչելի եռանդեան։ Յօդուածագիրը կը նշանակէր Երուսաղեմի մէջ իրենց դիրքն անվթար պահպանելու համար անհնարին դժուարութեանց դէմ Հայոց անձնուէր և ճարտար մարառումներն եւ ստացած յաղող արդիւնքներն, և այս առթիւ պատմական տեսութիւն մը կ'ընէր քրիստոնեայ օտար ազգաց Երուսաղեմի մէջ մեր դիրքը մեր ձեռքէն կորզելու համար ըրած ջանքերուն վրայ, և այն միջոցներուն վրայ զորս Յունը և Լատինը ի սկզբանէ անտի գործադրած են՝ զՍ. Տեղիս իրենց բացարձակ տիրապետութեան ներքեւ անցուցնելու փառասիրական տենչով։ Վերջապէս, յօդուածագիրն անհերքելի կերպիւ ցոյց կուտար Երուսաղեմի Հայոց Միաբանութեան՝ անցեալն մէջ մանաւանդ՝ Հայ Ազգութեան և Հայ եկեղեցւոյ պահպանման նպատակաւ ի գործ դրած ուղղակի և անուղղակի ձեռնարկները։ Կեղրաւկացնէր սա պարզ ճշմարտութիւնն լիշեցնելով թէ «Քանի որ աշխարհի վրայ «Հայ կայ, պէտք է Հայ-Քրիստոնեայ «մնայ, և քանի որ Քրիստոնեայ կայ, «պէտք է Հայոց դիրքն ու կացութիւնը «պահել յերուսաղեմ»։

Պատմական այս հրահանգիչ յօդուածին համար ըսինք թէ յոյժ բարեգէպ էր։ Եւ իրօք, ի նկատ առնելով վերջին ժամանակներս Լատինաց նորանոր ոտնձգութիւններն Հայոց Երուսաղեմայ մէջ ստացեալ իրաւանց դէմ. ի նկատ առնելով մանաւանդ Ռուսաց մեծամեծ զոհողութիւնները, գնումները, շինութիւններն, որովք ընդարձակագոյնս կը հաստատուին Երուսաղեմի մէջ և շուրջն. ի նկատ առնելով, վերջապէս, եւրոպեան Քրիստոնէութեան եւս քան զեւս Երուսաղեմի տուած կրօնական, նիւթական և քաղաքական մեծագոյն կշռոյն ու կարեւորութիւնն, ակներեւ է թէ Հայք ողջալի յիմարութիւն կը գործեն եթէ ո՛և է կերպիւ անփոյթ գտնուին Երուսաղեմի մէջ իրենց ստացեալ դրից և իրաւանց անվթար պահպանման։

Հայք պատմական ազգ մ'են, եւ Հայոց հաւար ճշմարտագոյն քաղաքականութիւնն է պահպանումն այն տարերաց և այն հանգամանաց որք՝ դարերու ընթացքին մէջ՝ Հայութեան ստացուածքն են եղած կամ Հայութեան որոշիչ յատկութիւնք։ Այսպէս այլ և այլ եղանակաւ և այլ և այլ ատիճանաւ Հայութեան պատմական ստացուածքն և որոշիչ յատկութիւնքն են իւր ազգային լեզուն, հայրենի երկիրը, մայրենի եկեղեցին և իւր ազգային-կրօնական հաստատութիւնք։ Ամանք ազատախոհք կամ օտարախոհք Հայ լեզուին միայն պահպանումը բաւ կը համարին Հայութեան պահպանման, անկարեւոր դատելով եկեղեցին և եկեղեցական հաստատութիւններն և հնութեան ուրիշ մնացորդները, զորս՝ իրենց կարծիքով՝ կարեւոր չի դատեր ժամ դարու լուսաւորութիւնը։ Շատ սխալ կարծիք մ'է այս նոյն իսկ ժամ դարու պատմական իմաստասիրութեան տեսութեամբ։ Ազգութիւն մը շատ բազադրեալ սկզբունք մ'է, և չէ կարելի մի միակ տարրով կազմեալ ըմբռնել զայն։ Առանձին առեալ ո՛չ լեզուն, ո՛չ հայրենիքն, ո՛չ ալ եկեղեցին չեն կազմեր ազգութիւնը։ Բայց առնց ամենքը կամ մի քանին համախմբուելով կունան ազգութիւն մը կազմել։ Ազգութեան ճիշդ սահմանն է ժողովրդեան մը մէջ յիշատակաց, ակնկալութեանց, գաղափարաց և զգացմանց համերաշխութիւնն։ Եւ որովհետեւ ամենէն աւելի բնական է որ նոյն լեզուն պատկանող, նոյն լեզուն խօսող, նոյն աւանդութիւնները ժառանգ և նոյն եկեղեցին դաւանող ժողովուրդք ունենան գաղափարաց և զգացմանց ճշմարիտ համերաշխութիւն, կ'ըսենք թէ լեզու, հայրենիք և եկեղեցի կը մտնեն Ազգութիւն կոչուած յոյժ բաղադրեալ սկզբան կազմութեան մէջ։ Լսա այսմ, չէ կարելի՝ ազգութեան մը պահպանման համար՝ մի եւեթ տարրի ազդեցութեան ապաւինիլ և առ ոչինչ գրել ուրիշ տարրեր որք՝ դարերէ հետէ՝ այն ազգին անդամոց մէջ աւանդութեանց, գաղափարաց և զգացմանց համերաշխութիւն գոյացուցած ու պահպանած են, և հզօր խնամ եղած են ազգային միաբանութեան եւ ազգային ջանադրութեանց։ Խոհեմ ազգասէր մը, աբեւելցի թէ արեւմտցի, կը փոխի պահպանել և զարգացնել իւր ազգութեան բոլոր բաղադրիչ տարրերն անխտիր, գիտնալով գնահատել անոնց իւրաքանչիւրին մասնաւոր ազդեցութիւնն եւ մասնաւոր գործողութիւնն ազգային կարի յօդուածոյ մարմնոյն այլ և այլ գործարանաց վրայ։

Երուսաղեմի մէջ մեր դիրքն եթէ ոչ աւելի զօրացնել և ընդարձակել դէթ կիցածը պահպանել ազգային պարտական ֆրանսական դպրոցներ, կղերանոցներ, վանքեր, հիւանդանոցներ և այլ մարդասիրական և կրօնական հաստատութիւններ յերուսաղէմ և Պաղեստինի ուրիշ կողմերը։

Ֆրանսացի ընդհանուր հիւպատոսն, այս ձեռնարկութեան գլուխ անցնելով, բանախօսութեամբ մը յիշեցուցած է թէ Ռուսք ունին Պաղեստինի երկու Ընկերակցութիւններ, մին կեդրոնավայր ունենալով ի Մոսքուա եւ միւսն ի Փեթերսպուրգ, ընդ նախագահութեամբ մէկ մէկ Մեծ-Դուքսի։ Այս Ընկերակցութիւնք միլիոնաւոր ռուպլիներ կը հանգանակեն, և ռուս Տերութեան յերուսաղեմ ունեցած պաշտօնական հաստատութեանց բով կը կանչեն նոր պանդոկ մը ռուս ուխտաւորաց առաւելագոյն դիւրութեան և հանգստութեան համար։ Ֆրանսական ձեռնարկութիւնը նպատակ պիտի ունենայ «Քրիստոսի փառքն և հոգւոց բարիքը»։ բայց քիչ քիչ պիտի ընդարձակէ իւր գործողութիւն, Աստուածաշունչի վերաբերեալ պատմական և հնաբանական ուսումնասիրութեանց միջոցաւ պիտի լինի, և միանգամայն միջոց մը՝ Արեւելից կողմն ևս քան զեւս ֆրանսական ազդեցութիւնը զօրացնելու և ծաւալելու։

Ֆրանսական հիւպատոսը ցոյց կուտայ նաեւ բոլորքական Անգլիոյ օրինակն, որ քանի տարիէ հետէ ունի Պալեստէ Ընկերակցութիւն մը, որ ցարդ միլիոններ հաւաքած է՝ Պաղեստինի մէջ Անգլիոյ ազդեցութիւնը պահպանելու և Ս. Գրոց վերաբերեալ խուզարկութիւններ եւ ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար, որոց օգտակար պտուղները կը վայելէ դիտնական եւ բրիստոնեայ աշխարհս։

Պիգմարք Իշխան վերացական գաղափարներու համար միաբ յոգնեցնող կամ գրիչ շարժող մարդ չէ։ Բայց Պաղեստինի կողմն եւս Գերմանիոյ շահուց նախանձախնդրութիւնը զոր ցոյց կուտայ սոյն գործնական աշխարհավար՝ ուշագրաւ է։ Բրուսիա և Անգլիա երկուքը մէկէն ընկերովի Եպիսկոպոս մը կը պահեին յերուսաղէմ։ Բայց Պաղեստինի մէջ իւր գործողութեան ազատութիւնը վերստանալու և իւր ազդեցութիւնն և իւր շահերն իւր իսկ մարդոց ձեռամբ պաշտպանելու համար, Բրուսիա լսելց այս պատանդարութիւն, և այժմ Գերմանիա Անգլիայէն անկախ ընթացքն կը գործէ յերուսաղէմ և ի Պաղեստին։

Նոյն իսկ Իտալիա, ազատախոհ եւ հակապապական Նախարարապետ մը ունենալուն հակառակ, չուզեր եւ մը նալ Ֆրանսայէն ի Պաղեստին, և միջոցներ ձեռք կ'առնու Ս. Տեղեաց մէջ զիւր ազդեցութիւն ու գործողութիւն զգալի ընելու։

Արդ, երբ աշխարհի ամենէն լուսաւորեալ ինչպէս և ամենէն հզօր ազգերն այս աստիճան կարեւորութիւն կ'ընծայեն կապէր ունենալու Ս. Տեղեաց հետ, հոն հաստատուելու, զօրանալու և ընդարձակուելու, մեզ Հայոցս համար միթէ խնդիր կրնա՞ լինել պահպանել մեր դիրքը յերուսաղէմ։ Ոչ ապաքէն եւրոպեան ազգաց արդի օրինակաւն ևս քան զեւս կը հաստատուին այն գեղեցիկ դասեր զորս շաբաթ աւուր թուոյ հրատարակեալ յօդուածին հեղինակն հանած էր Հայութեան և երուսաղէմի հրահանգիչ պատմութենէն։ Հայոց դիրքն յերուսաղեմ Հայոց փառքն է։ Վանական, միաբանական և վարչական զեղծումներ կամ անհոգութիւններ կրնան մերթ ընդ մերթ նսեմացուցած լլնել այդ փառք, և օտարաց ոտնձգութիւնք կրնան մերթ ընդ մերթ վտանգել այդ փառք։ Բայց այսչափ դարերէ հետէ ոչինչ չէ զրկած փճացնել այդ փառք, և ոչինչ չպիտի զրկէ յետ այսորիկ ևս, եթէ Հայ Ազգն հաստատապէս կամենայ ձեռքէ չհանել զայն, ընդ հովանեաւ Օսմանեան բարձրագոյն Կառավարութեան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիլհէլմ Կայսեր ի Վիեննա այցելութեան առթիւ քանի մը հետաքրքրաշարժ պարագայք կը պատմուին։ Մինչ Ֆրանց Եսէֆ Կայսր, մոռնալով անցեալ վիշտեր, բաժակ կը պարպէր ի բարեկեցութիւն դերման բանակին, զոր կը հռչակէր «դեղեցիկ օրինակ ամէն զինուորական առաքինութեանց», Վիլհէլմ Կայսր կը շնորհաւորեր իւր բաժակը քամելով ի պատիւ «աւստրեան բանակի իւր ընկերակցաց», առանց ինքն գովեստի բառ մը գործածելու։ Դիտուած է նաեւ թէ Վիլհէլմ Բ. մինչ կը պատուէր ու կը մեծարէր զՇոմս Քանցլէր, զՊ. Թիմա և մինչեւ իսկ նախկին նախարար մը, զՇոմս Անտրաշի, բընեաւ չխօսեցաւ Աւստրիոյ Նախարարապետ Թաաֆիֆէ Կոմսին հետ։ Այս դէպքն ազդեցութիւնն աւելցաւ երբ Վիլհէլմ Բ. Աւստրիոյ և Ունկարիոյ նախարարներուն և պատգամաւորներուն պատուանշաններ տալով, Թաաֆիֆէ Կոմսին բան չտուաւ։ Այս կրկին իրողութիւններ կը մեկնարերուի թէ Վիլհէլմ Կայսր ուզած է արտայայտել այն դժգոհութիւն զոր կը զգայ Թաաֆիֆէ Կոմսին հետեւած ներքին քաղաքականութեան դէմ, որով կալիշեան-լեհական, չեխական, սլաւոնական և իտալական տարերք գերակշռութիւն ունին Աւստրիոյ բանակին մէջ գերման տարրին վրայ։ Բայց դիտել կը պարտի թէ Գերմանիոյ Կայսրն իրաւունք չունէր այսպէս միջամտելու Աւստրիոյ վերաբերեալ ներքին խնդիրներու։ Նմանապէս ուշագրութիւն դրուած իրողութիւն մ'է թէ Վիլհէլմ Բ., որ մինչ ի Վիեննա կը յիշէր իւր քառասուներորդ և յոյժ փրեէլ մեծ-հայրն և իւր հանգուցեալ (կամ հոգեբոյս) հայրը, Ֆրեդերիկ Կայսեր Օրագրին հրատարակուէն ի վեր այլ եւս իւր հրապարակային խօսքերուն մէջ բնաւ չի յիշեր իւր հօր անունն, այս կերպիւ բոլորովին մերժելով նորա քաղաքական ազատ դաղափարաց հետ ո՛և է համերաշխութիւն։ Միւս կողմէ, կը պատմուի թէ Վիեննայի կայսերական պալատական հանդերոյթին մէջ Վիլհէլմ Կայսեր առջև դրուած ճաշացուցակը ֆրանսերէն գրուած էր, անշուշտ ի մեծ գժգոհութիւն իւր ֆրանսատեաց հանրածանօթ զգացմանց, որք աւելի ևս գրգռուած պիտի լինին երբ՝ նոյն հացկերոյթին մէջ՝ հարկադրեցաւ խըմել այն ֆրանսական Շամպանեան զոր շատ սարքերէ հետէ բերանը չէր դներ՝ հակաֆրանսական սկզբամբ։ Բայց այս ամէն փոքրիկ անպատեհութեանց հակառակ, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ Կայսերք շատ սիրալիր յարաբերութիւններ տածել կը թղուին այս միջոցիս։

—Մարշալ Մոլթքէ ծեր զօրականաց հացկերոյթի մը մէջ խօսք առնելով, ըսաւ. «Բերկրութեամբ կը տեսնեմ թէ մեր բանակին վերակազմութիւնն ապահովիալ է։ Գերման բանակը պիտի շարունակէ այն ուսումնասիրութիւններ զորս ջանացինք հաստատել և պահպանել, պատուոյ և կարգապահութեան աւանդութիւններ։ Գերմանիոյ միակ գործը պէտք է լինի այժմ անվթար պահել ստացեալ փառքը, մանալով զինուորական այնպիսի կացութեան մէջ մը որ՝ ոչ ոք երբէք փորձէն անցունէ Գերմանիոյ վրայ յարձակիլ»։

—Օտարազգեաց մասին ֆրանսական կառավարութեան հրամանագիրն օրուան գլխաւոր խնդիրներէն մին է այժմ։ Օտարազգեաց, օտարազգեաց մասին օրէնքներ հաստատելու մասին ֆրանսայի իրաւունքը ճանչնալով հանդերձ, կը քննադատեն նոր հրամանագրոյն խիստ տրամադրութիւնները, որոց գործադրական դժուարութիւնը ևս յերեւան կուգան որչափ աւելի քննուին։

—Ի Փեթերսպուրգ կայսերական Ռ-ոյ մը հրատարակեցաւ, ծանուցանող թէ Պալթիկ Ծովու, Սեւ Ծովու և Ազովու Ծովու նաւահանգիստներէն արմտեաց և ալիւրի արտածումը դիւրացնելու համար, կառավարութիւնը ջնջած է այս արտածման հարկ եղած և օտար երկիրներէն բերուած պարկերէն առնուող մաքսը։ Ուրիշ Ռ-ոյ մը կ'արտոնէ Ռուսիոյ մէջ, օտար ճարտարութեանց արտադրութիւնները վաճառող բաժանորդական ընկերութիւններն և Ռուսիոյ հետ յարաբերութիւններ ունեցող նաւային օտար ընկերութիւնները՝ գործեր ընել Ռուսիոյ մէջ առանց յատուկ արտօնութիւն խնդրելու կայսերական Կառավարութենէն։

—Մոսքուայի առեւտրական ակումբն հացկերոյթի մը ատաւ ի պատիւ Անէնքովի զօրավարի, Կեդր. Ասիոյ ռուսական երկաթուղւոյն չինողին։ Բազմաթիւ բաժակներ պարպուեցան ի նպաստ զարգացման ռուսական վաճառականութեան յԱսիա։ Վաճառականներէն ոմանք ջերմ փափաք արտայայտեցին նաեւ Միպերիոյ երկաթուղւոյն ընդ փոյթ չինութեան։ Զօրավարն ընդ երկար խօսեցաւ Ռուսաց երեւելի գաղթական օտար և հեռաւոր երկիրներու մէջ հաստատուելու և գործեր ընելու ընդունակութեան վրայ, և ասիական հրապարակաց ապագային մէջ ստանալիք մեծ կարեւորութեան վրայ։

—Անգլիացիք յաղթեցին Թիպէթցիներուն։ Բայց թէ Թիպէթի Մեծ-Լամային, այսինքն Պուտտայականութեան Պապին մոլեռանդութիւնը պիտի կրնա՞ն նուազել՝ ապագայն պիտի ցուցնեն։ Առ այժմ Թիպէթի ստուգաբանական կառավարութեան բանին յաղթուեցաւ, և որովհետեւ Թիպէթ Զինաստանի գերիշխանութեան ներքեւ է, Լհասայի (Թիպէթի մայրաքաղաքին) չինական ներկայացուցիչը նամակ մը զրկեց անգլիացի հրամատար Կրաչամ գնդապետին, ծանուցանելով թէ Կնամթոնի կուգայ Անգլիացւոց և Թիպէթցւոց միջեւ հաշտութեան պայմաններուն վրայ բանակցելու համար։ Թիպէթի և Հնդկաստանի մէջ տեղ գտնուող և Անգլիացւոց յառաջխաղացութիւնն արգիլող Սիքքիմի

—)(39)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐՇԻԵԼՔԻՆ

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՏՔԱՐՆԵՐԸ

ՍԷՐԺ ԲԱՆԻՆ

Տիկին Տէվռէն չէր մասնակցեր այս յիմարական կենցաղին։ Բարիզ մնացած էր նա, ինքզինքն եռանդեամբ գործի տուած։ Շաբաթ օրերը գիւղ կը հանէր ժամ հինգին կառախումբով, եւ կանոնաւորապէս կը մեկնէր երկուշաբթի առաւօտ։ Իւր ներկայութիւնը սակաւ ինչ ցրտութիւն յառաջ կը բերէր այդ ծայրայեղ զուարթութեանց վրայ։ Իւր սեւ չոջազգեստը բիծ մը կը լինէր բոլոր այդ ոսկեձամուկ գիպակաց եւ սնդուներուն մէջտեղ։ Եւ այն ծանրութիւնը զոր ունէր նա, իւր կին մը որ կը վճարէ եւ գրամին շուտով սպառիլը կը տեսնէ, գոգցես պարսաւ մ'էր, լռիկ այլ բացայայտ, ուղղեալ այդ գնտարկայորտներու տղկալից խմբին, որք իրենց զբօսանքը միայն կը մտածեն։

Սպասաւորք, սեղանատան մէջ, կը ծաղրէին զնա։ Իշխանին սենեկապանն օր մը ծանուցած լինելով, Նրբամիտ բառ մը ըսած լինելուն վրայ ապահով մարդու մը խորամանկ անտարբերութեամբ, թէ Ռապա-Ժուա խաթունը եկած էր, սպասաւորաց ամբողջ դասը ծիծաղ մ'արձակեց։ Սպասեկը հոպատական ձեւեր ընել սկըսած էր, եւ Իշխանուհւոյն սենեկապանուհին, որ մինչեւ ոսկերաց ծուծն ապականեալ բարիզուհի մ'էր, այլ որ գիտէր պատշաճ ընթացք մը բռնել իւր տեարց քով, յայտարարած էր, Պէլվիլի շեշտով, թէ տիկնոջ մայրը «զբօսանաց արգելիչ մ'էր»։ Ցայտժամ, ընդհանուր ձայներ բարձրացան։ «Սատանան տանի պառաւը։ Ի՞նչ պէտք ունէր նա գալու տեսնելու թանգարանը։ Աւելի լաւ կ'ընէր իւր գրասենեակը մնալով եւ ստակ շահելով, քանի որ ուրիշ բանի չէր ծառայեր...» Եւ հանսն սպասաւորք իրենց ձայնը միացուցած էին հայհոյէշներ արձակելով։

Այս արհամարհանքն որ տէրերէն սպասաւորներուն փոխանցուած էր, հեռագիտ կը սատկանար։ Այնպէս որ առաւօտ մը, ժամ ինին մէջտեղներն, երբ տիկին Տէվռէն մեծ բակը կ'ելնէր եւ աչքը կը մնուաէր այն կառքն որ զինքը կայսրան պիտի տանէր—սովորաբար երկրորդ կառապանին յանձնուած էր այս պաշտօնը—չգտաւ զայն։ Մատնելով թէ կառապանը քիչ մը ուշ մնացած լինելու էր, ախոռներու բակը գնաց հետիոտն։ Հո՛ն, փոխանակ այն կիսակառքին որ ամեն երկուշաբթի իւր տրամադրութեան ներքեւ կը գտուէր, տեսաւ սուրհանդակի խոշոր կառք մը որուն Իշխանին շիկագոյն ջրոս խոշոր ձիերը ծեւելու զբաղած էին երիտ ձիադարմանք։ Ագնուականի մը պէս հագուած, շալակին կլոր օձիքը մինչեւ վիզը գոցած, եւ լամպակին վարդ մը անցուցած՝ Իշխանին առաջին կառապան, որ Ռուսյսմենի դուքսին ծառայութենէն կորզուած Անգլիացի մ'էր, երեխաց կազմածոց անցուիլը կը դիտէր, կարեւոր անձնաւորութեան մը կերպարանքով։

Տիկին Տէվռէն ուղղակի դէպ ի նա յառաջացաւ։ Կառապանն աջքին ծայրովն անոր գալուստը կը դիտէր, առանց փոյթ ընելու։

—Ինչպէ՞ս կ'ելլայ որ կառքը պատրաստ չէ երկաթուղւոյ կայարանն երթալու համար, ըսաւ տիրուհին։

—Ձեմ գիտեր, տիկին, հաճեցաւ պատասխանել միւսն, առանց գլխարկն հանելու։

—Բայց ո՞ւր է սովորական գլխ տանող կառավարը։

—Ձեմ գիտեր։ Եթէ տիկինն ուզէ, կրնայ սպասաւորաց կողմը փնտռել...

Եւ անոր ձեւով մը, տիկին Տէվռէնի ցոյց կուտար այն փառաւոր չինքերն որք կը բարձրանային բակին խորը։

Տիրուհւոյն արիւնը գլուխը ցատքեց։ այնպիսի ակնարկ մ'ուղղեց կառապանին որ սա երկու քայլ ետ ընկրկեցաւ։ Ցեռաց, ժամացոյցն հանելով։

—Կառախումբին մեկնման քառորդ ժամ մը մնացած է, ըսաւ պարզութեամբ։ բայց այս ձիերն արագընթաց ըլլալու են։ Գահաւորակիզ վրայ ելլ՛ր, տըրաս, եւ տա՛ր զիս։

Անգլիացին գլուխն որորեց։

—Այս ձիերը, պատասխանեց, երեխեկուժեանց յատկացեալ չեն, այլ պատրոնի ինձ գալով, ես Իշխանին կառքը կը վարեմ, կը յօժարիմ Իշխանուհւոյնն ալ վարելու, բայց զձեզ տանելու համար եկած չեմ հոս, տիկին։

Եւ ամբարտաւան շարժմամբ մը, գլխարկը գլխուն վրայ տեղաւորելով, կըրնակը տիրուհւոյն դարձուց։ Մինոյն վայրկենին, թեթեւ գաւազանով իջուցուած ջրոս հարուած մը գլխարկը գետին թռուցուց։ Եւ մինչ Անգլիացին ետին կը դառնար, բարկութենէն կարմրած, դէմ առ դէմ գտնուեցաւ Իշխանին որդի գալուստը չէին լսած ո՛չ տիկին Տէվռէն և ո՛չ ինքը։

Սէրժ, առաւօտեան վայելուչ հագուստով, ախոռներն աչքէ անցունելու կ'երթար, երբ վիճաբանութեան ազմուկը լսելով այն կողմ եկած էր։ Անգլիացին խըռովեալ, ուզեց ներողութիւն հայցել։

—Լռէ՛, սատեց Իշխանը խստութեամբ եւ գնա՛ իմ հրամանաց սպասէ։

Եւ դէպ ի իւր զբօսնչը դառնալով.

—Բանի որ այս մարդը չուզեր տանել զձեզ, ուրեմն ես պատիւ պիտի ունենամ զձեզ կայսրան առաջնորդելու, ըսաւ սիրուն ժպիտով մը։

Եւ որովհետեւ տիկին Տէվռէն կը մերժէր։

—Ո՛հ, ես շատ վարժ եմ քառաձի կառք վարելու, յարեց Իշխանը, մի՛ վախնաք։ Կենցաղ մէջ դէմ մէկ անգամ այս տարանդաւորական բան մը ընելու պիտի ծառայէ ինձ։ Ելէ՛ք, խնդրեմ։

Եւ կառքին դռնակը բանալով տիկին Տէվռէնի, մէջը բազմեցուց զնա։ յետոյ, մէկ ոտամբ բարձր գահաւորակին վրայ ելնելով, սանձերը ժողվեց, եւ գլխիկը բերանը, հին կառապանի մը համարձակութեամբ, ճարպ հանեց երկրորդ երիվարները, բակին աւազին վրայ կատարեալ կիսաբոլորակ մը կազմելով յաջս ախոռներուն պաշտօնէից, որք շփոթած մնացած էին։

Այս դէպք բերնէ բերան պատմուելով, Իշխանին համար յոյժ նպաստաւոր կերպիւ մեկնուեցաւ։ Ամեն ոք համամիտ գտնուեցաւ թէ իւր ճշմարիտ ազնուական շարժած էր Սէրժ։ Մինչեւ փառաւորուեցաւ եւ ամենայն կողմէ իւր մօրը նկատմամբ ցոյց տրուած այդ անտարբերանց մէջ իրեն համար սիրոյ հաւատիք մը նշմարեց։ Իսկ տիրուհին ըմբռնեց թէ Իշխանն ի՛նչ առաւելութիւն կ'ունենար այս ճարտար եւ խելացի շարժուածքովը։ Մինոյն ժամանակ զգաց այն անհաւն հեռաւորութիւնն որ յետայնորիկ զինքը կը բաժաններ այն ընկերականութենէն յորում կ'ապրէր իւր սոյնիկը։

Այդ սպասաւորին լրբութիւնն ամրողջ յայտնութիւն մ'էր։ Զինքը կ'տանէին։ Իշխանին կառապանը չէր հաճեր իրեն նման գեղջուկ կին մը տանելու աստիճան ստորնանալ։ Ի զուր իւր իսկ գրամով կը վճարէր ապասորներին թոշակներն։ Իւր չինական ծագումն ու շահասիրական կացութիւնն անարգուելու պատճառ մ'էին իրեն համար։ Իրեն կը հանդուրժէին, բայց զինքը չէին ընդունիր։

Տիրեցաւ և երեսը թաքուցաց, թէեւ փեսայն ու աղջիկը կատարեալ ազնուութեամբ կը վարուէին իրեն հետ, եւ շատ քիչ անգամ այցելէց ի Սէնեէյ։ Կ'զգար թէ իւր ներկայութիւնը նեղիչ էր ու եւս առաւել ինք կը նեղուէր։ Իշխանին հրաւիրելոց ժպտուն եւ առ երեսս քաղաքավարութիւնն իւր ջիղերը թունդ կը հանէր։ Այդ մարդի կարի կրթեալ լինելով չէին կրնար անքաղաքավար վարմունք մ'ունենալ բանիին զրգռելու հետ, այլ կ'զգար թէ չափուած ձեւուած քաղաքավարութիւն մ'էր այն։ Անոնց կոտրբուածքին մէջ հեգնութիւն մը կ'ընդնիմարէր։ Սկսաւ զանիկն ալ ատել։

Սէրժ, միահեծան տէր ի Սէնեէյ, կատարելապէս երջանիկ եղաւ անդ։ Իւր պերճութեան ամեն ճաշակներն յագեցուցելու ատիճան անընդհատ հանդոյք մը վայելեց։ Ջիներու մասին իւր ունեցած բուռն ճաշակն հետզհետէ սատակացաւ։ Եւ հրամայեց տիպար-ապարատան մը կառուցանել դարատանին մէջ, այն գեղատեսիլ մարգագետնոց մէջտեղ զորս Ոսպնի կ'ոռոգէր, որուն համար մեծամեծ ծախիւք բերել տուաւ յոյատակներ եւ ճայլիներ, Անգլիոյ ամենէն երեւելի ձիաբոյծներէն գնուած։ Արշաւանաց յատուկ ձիերու ախոռ մը պատրաստելու հետամուտ էր։

Օր մը, տիկին Տէվռէն՝ Սէնեէյ եկած ժամանակ զարմացմամբ տեսաւ անտառին եզրը գտնուող մարգագետնոյ վրայ սպիտակ ցիցերու շարք մը։ Հետաքրքրութեամբ հարցուց թէ ինչ կը նշանակին հողին մէջ տնկուած այդ ցիցերը։

(Շարունակելի)

Ռաֆան և իւր եղբայր հնաղանդեցան Անգլիացւոց։ Անգլիական զօրաբանակը գրաւեց Սիքքիմի մայրաքաղաքը, Թումլունկ, ուր բնակիչք չատ լաւ ընդունելութիւն ըրին Անգլիացիներուն։ Այս յաջողութիւնն առեւտրական տեսակէտով մանաւանդ մեծ կարեւորութիւն ունի Անգլիացիներուն։ որովհետեւ Սիքքիմ մանաւանդ թէյի մեծ վաճառականութիւն մ'ունի, զոր Անգլիացիք իրենց ձեռքը կ'անցուցնեն՝ շնորհիւ զինուորական այս յաջողութեան։

—Ափրիկէի արեւելեան եզերաց վրայ գործող կաթոլիկ Միսիոնարներուն տուած տեղեկութեանց նայելով, սեւամորթ բնիկներուն Գերմանաց դէմ ապստամբութիւնն ի վաղուց կը գուշակուէր, և տեղի կայ վախնալու թէ ժամանակ անցնելով աւելի պիտի ընդհանրանայ։ Զանզիպարի Գերմանաց դէմ բնիկներն ոտք հանողներն էին սեւամորթ թագաւորք և իշխանք, որք կը վախնան թէ եւրոպեան արշաւանքը պատճառ պիտի լինի իրենց ի գործ դրած գերեւոյթ տուրեւառին խափանման։ Այս սեւամորթ թագաւորաց մէջ հզօրագոյնն է եղեր Միտանկա, որ տասն միլիոն հպատակաց վրայ կ'իշխէ։ Այս բռնապետ շնորհիւ մարդկային տուրեւառի մեծ շահ կ'ընէ, զի տարին 60—80,000 սեւամորթ գերի կը վաճառէ։ Մահմետական դերեվաճառք ևս յաստատմութիւն կը գրգռեն տեղացիներն, և կը քարոզեն սպիտակամորթներուն ջարդը։ Կը կանան Արեւելեան Ափրիկէի մէջ ընել զոր ինչ ըրին ի Սուտան, այսինքն՝ կռապաշտ բնիկներն յիսլամութիւն դարձնել և երկրին բացարձակ տէր լինել։

—Լոնտոնի մէջ օրուան խնդիրն են միշտ Հուսալիշէյտիլլ կոչուած վատահամբաւ թաղին մէջ գործուած ոճրն սպանութիւնք։ Ժողովրդեան յետին դասուն պատկանող ճոթն խեղճ կիներ այս թաղին տուներու մէջ իրարմէ 10-15 աւուր միջոցաւ սպանեալ և յօշոտեալ գտնուեցան։ Ոճրագործը նոյն մարդը կամ նոյն հրսակը թուի լինել։ զի այս կանայք մի և նոյն անագորոյն մեթոդով յօշոտուած էին։ ամենուն ալ որովայնը բացուած և ներքին գործարանք ամբողջովին բարձուած տարուած էին, և ակներեւ էր թէ ոճրագործն անդամանութեան հասկցող մարդ էր։ Այս առթիւ կը պատմուի թէ ժամանակ մը յառաջ Ամերիկայէն եկեալ մը մարդիկ Լոնտոն եկած և կնոջական արիքներ և որովայնի յարակից գործարաններ գնել ուզած էին անդամանոնական թանգարանէ մը, բայց մերժուած էին։ Ամեն տեսակ ենթադրութեանց առիթ կուտան այս ահաւոր եղեռնագործութիւնը, և ոստիկանութիւնը, հակառակ ամեն ճգանց, դեռ չգտաւ չարագործները։

—Ալլաս-Լոռէնի վարժապետանոցներէն այս տարի եկած վարժապետներուն սա հրահանգ տրուեցաւ, զոր պաշտօնական լրագիրք կը հրատարակեն։—«Ցորչափ վերջնական կերպիւ պաշտօնի մը չկոչուիք, չէք կրնար ամուսնանալ առանց ձեր ղեկավարուհիին ամուսնական խորհուրդը։ Դպրոցական վարչութիւնը պիտի որոշէ յայնժամ թէ տեղի կայ զձեզ պահելու վարժապետական ասպարէզին մէջ։ Եթէ այս յայտարարութիւնը չընէք կանխաւ, վարչութիւնը պիտի նկատէ թէ՝ ձեր ամուսնութեան՝ պատճառաւ հրաժարած էք վարժապետական ասպարէզէն։»

—Օրուան խնդիրներէն մին է «Պելժիոյ չէզոքութիւնը», քանի որ վերոյիշեալ հրատարակուած այն գաղափար թէ, Ֆրանսայի դէմ նոր պատերազմի մէջ, Գերմանիա սովորական համբով չպիտի յառաջանայ Ֆրանսայի վրայ, այլ Պելժիայէն անցնելով ուղղակի Փարիզի վրայ պիտի իյնայ։ Պելժ քաղաքագէտք և զօրավարք կը հերքեն այս գաղափար, չեն ընդունիր թէ Պելժիոյ Թագաւորը գերմանասէր հակումներ ունենայ, և կը ծանուցանեն թէ պելժ սպայակոյտը միջոցներ ձեռք առած է կ'առնու Պելժիոյ չէզոքութիւնը պաշտպանելու համար թէ՝ Ֆրանսայի և թէ Գերմանիոյ կողմէ ստնգգութեանց դէմ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՆԻՍՏԸ

Ազգային Ժողովը ի դռնփակ նիստ գումարեցաւ այս առաւօտ ի Մայր Եկեղեցի։ — Ցետ ընթերցման դատական Վսեմ. Նախարարի պաշտօնագրոյն (զոր հրատարակեցինք մեր երեքշաբթի աւուր թուով,) Պատրիարքական ընտրութեան ծանօթ վիճակին վրայ յայտնուեցաւ հետեւեալ։

Ազգային Ժողովը ի դռնփակ նիստ գումարեցաւ այս առաւօտ ի Մայր Եկեղեցի։ — Ցետ ընթերցման դատական Վսեմ. Նախարարի պաշտօնագրոյն (զոր հրատարակեցինք մեր երեքշաբթի աւուր թուով,) Պատրիարքական ընտրութեան ծանօթ վիճակին վրայ յայտնուեցաւ հետեւեալ

Իսրայել	» ...	— —
Մէջ. արժ. (սաքք.)	» ...	108 18
Վէրջնոյ	» ...	103 22
Հիմնոյ	» ...	103 25
Մէթալիք	» ...	103 —
Թասֆիրէ	» ...	11 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 10 Հոկտեմբեր ժամ 5 վաղ. 15 երկայ.

Անգլ. բանսիրեան		97 7/16
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ		14 7/8
» » » գոցուեցաւ		15
» » » Ա.		25 1/2
» » » Բ.		—
» » » Գ.		—
Օթոման 1871		82 1/4(°)
Փոխառութիւն 1877	Գ.Կ.	94
Պանք Օթոման		11 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873		99 1/8
Եգիպտական միացեալ (ինիշիէ)		83 3/4
» առանձին (բրիվիլէժէ)		102 3/8
Տայբա Սանիէ		79
Տօմանիալ (փոխառ. Լոչիլտ)		101 1/4
Հանգարական պարտատուրք 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարլիզ վրայ		— —

Վիեննա, 10 Հոկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ.

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		122 25
Օսմանեան երկաթուղի		22 00

Բարիզ, 10 Հոկտեմբեր ժամ 3 վաղ. 45 երեկոյ.

Ֆրանսական Լանտի 4 1/2 %		105 57 1/2
» » 3 %		82 47 1/2
Օսմանեան բանսիրեան Սերի Դ. բացուեցաւ		15 20
» » » գոցուեցաւ		15 32 1/2
» » » Բ.		15 25
» » » Գ.		15 25
Օսմանեան երկաթուղի		48 50
» Իէմիի բանկէ մուրհակ		490
Պանք Օթոման		538 75
Գրեքի Լիմիթ		626 25
» Ֆոնտիէ		1371 25
Բասմեսամս Լիմիթ		1297 50
Սուէզի ջրանցք		2228 75
Ռուսական 5 % 1877 թ.		103 1/2
Իտալական Լանտի		97 25
Սպանիական (արտաքին)		74 3/8
Եգիպտական միացեալ		427 50
Իրիոթիէ Թիւրք		4115
Հելլենական 5 %		417 50
Զէբ Լոնտոն, վրայ		25 41

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 10 Հոկտ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ.

Ֆրանսական Լանտի 4 1/2 %		— —
Օսմանեան բանսիրեան		15 52 1/2(°)
Եգիպտական		427 50

ՀՈՂԱՅԻՆ ԽՆԴՐԻՆ Ի ԳԱՀԱՌ

Աբէ-Եէլի 1414 թուականի մէջ գոհութեամբ կարդացինք թէ Տէքթէրխանէի վարչութեան կողմանէ ամէն տեղ ազգարարութիւն եղած է, հրամայելով ամենուրեք և ամէն կարգի սեպականութեանց համար պարզ ենթագրով մը առուծախի գործողութիւն չընել այլ ևս և անպատճառ այս տեսակ գործողութեանց համար դիմել Թափուի պաշտօնէից կամ Տէքթէրխանէի վարչութեանց։

Սոյն հրաման անշուշտ մեծ գոհութիւն պիտի պատճառէ ամէն անոնց որոնք չատուց ի վեր կ'սպասեն որ իրենց ունեցածո՛ւ և ժառանգական սեպհականութիւն, որ ցայդ Թափուի կամ կալուածական ապահովիչ օրինաց ենթակայ չլինելով այլ և այլ անկարգութեանց տեղի կուտար, այսուհետեւ օրինաց կիրառութեան և ապահովութեան մէջ պիտի մտնէ։ Աւելորդ չեմք համարիր մի քանի խօսք գրել միմիայն Տիգրանակերտի կուսակալութեան ներքեւ գտնուող Բալուայ նահանգին հողերու մասին ալ, զոր՝ օրքան կարելի է համառօտապէս բացատրելով կը յանձնեմք Տէքթէրխանէի և Եղծական նախարարութեան անմիջական և իսկոյն ուշադրութեանը։

Բալու կամ Բալանիմա, իւր անուանէն իսկ կ'իմացուի թէ ընդարձակ հովիտ մ'է և միանգամայն լեռնադաշտեր, ձորեր, տափեր, տափարակներ, անտառներ, արօտավայրեր ունի, որոց մակերեւոյթին վրայ սփռեալ կան հարիւրաւոր գիւղօրայք, Թուրքերու, հայերու և քիւրտերու, որոնք գրեթէ միահամուռ երկրագործութեամբ կ'զբաղին քիչ բացառութեամբ։ Սակայն երբ մանրակրկիտ քննութիւն մը բացուի՝ սոյն գաւառի գիւղերու հողերն ու կալուածները ի՞նչ վիճակի մէջ գտնուելը պարզելու, այն ատեն զարմանալի և տարօրինակ վիճակ մը երեւան պիտի ելնէ։ Վասն զի մի և նոյն երկրի մէջ և մի և նոյն հանգամանաց ներքեւ ապրող ժողովրդեան կէս մասը՝ Թուրք և հայ՝ կը վայելեն կայսերական Թուղթերու կրող Թափուներ, որոց ապահովիչ ազդեցութեամբն ոգեւորեալ, գօտեպինդ աշխատութեամբ մշակելով իրենց արան ու անդաստանն, կ'արտադրեն թէ՛ իրենց և թէ՛ կայսրական գանձուն արգասաւոր արդիւնք։ Իսկ միւս կէս գիւղերն (դարձեալ թէ Թուրք թէ հայ անխտիր) որք են Հաւա, Շնազ, Նոր Մէզրէ, Նպէի, Փախոյ, Նորգիւղ, Մէզրէ, Արմըճան, Կիւլիւչկերտ, Պաչարթ, Քիւրտխուչի, Խաճաւ ևն. ևն. 40էն աւելի, տակաւին զուրկ կը գտնուին այս չնորհքներէն, և ցայդ կալուածական կամ Թափուի օրինաց գործողութեան ձեռնարկութիւն մը չեղաւ բնաւ։ Այս պատճառաւ գաւառին մէջ քանի մը բացառիկ դիրք գրաւող անձանց ձեռք կը մնայ թըշուառ ժողովուրդն իրրեւ գերի, իրրեւ տարուկ։ Վասնզի իւրաքանչիւր երկրագործ իւր սերմով իւր աշխատութեամբ արտադրած արմտեաց կայսերական տասանորդէն զատ, հարիւրին 15—20, բերքերու ամէն տեսակէն ամէն տարի կալի ժամանակ, կամայ ակամայ կը պարտաւորի վճարել յիշեալ անձանց։ Այս ապօրինի պահանջումներէն ազատելու համար ժողովրդեան կողմանէ բողոքներ պակսած չեն, սակայն ցայսօր վճռական արդիւնք մը ձեռք բերուած չէ թէեւ, բայց տակաւին յոյս մեծ կայ թէ չնորհիւ կայս. կառավարութեան ձեռք առած ազդու միջոցներուն այս անգամ իսպառ պիտի չնչուին այս ապօրինութիւնք։ զի այս օրերս իսկ կ'իմանանք որ թէ՛ Երզնկայեան նախարարութիւնէն և թէ Տէքթէրխանէի վարչութեան կողմանէ սոյն խնդրոյն նկատմամբ ապրդու հրամաններ գնացած են առ որ անկ է ի պարտուպատշաճ անօրինութիւնն նկարուած ժողովուրդն ակնդէտ կ'սպասէ օրպէս զի իրաց այս անտանելի վիճակին վերջ արուի միանգամ ընդ միշտ։

Հին աւատականութեան մնացորդ հետքերն են որ տակաւին հեռաւոր գաւառաց մէջ կան, որոնք օրինաց արդարադատ ազդեցութենէն խուսափել կը ջանան, եւ ձեռքերնին ա՛չ թափու եւ ո՛չ մի օրինաւոր գիր ունենալով հանդերձ, կը համարձակին առանց թափուի օրինաց, առանց տեղական կառավարութեան գիտութեան իսկ, դարերէ ի վեր ժողովրդեան ձեռքը գտնուած հողերն բռնի մէկէն առնել միւսին պարզ Անենալ մը (որպէս թէ) ծախել իբրեւ սեպհականութիւն։ Գնող ժողովուրդն իբր թէ նոցա այլ եւ այլ պահանջումներէն եւ բազմադիմի զրկանքներէն ազատուելու յուսով իւր ամբողջ գոյութեամբը գնել կը զիջանի։ Սակայն ի՜նչ գնել։ դժբաղդաբար վաճառողին կենաց երկարութեան հետ կապուած է դնած կարծեցեալ հողուն կեանքն ալ, վասնզի նորա մահուանէն անմիջապէս յետոյ նորա որդին կամ եղբայրն կուգայ եւ դարձեալ բռնի կը տիրէ, առանց իւր նախորդին զբրպանած գրամը գէ՛թ վճարելու։ Այսպէս պարզ թղթի կտորով մը տարօրինակ առուծախ մը Բալուայ կէս գիւղերու համար սովորական դժբաղդութիւն մը եղած է, որ իսպառ բնաջինջ ընելու ի՞սպառնայ հաղարաւոր թուրքերու եւ հայերու գոյութիւնն։

Իսկ՛ թէ այս գիւղերն ալ իրենց դրացի գիւղացեաց բաղդակից լինէին։ ինչպէս նոքա պետական օրէշաւոր մի գնով ստացան իրենց բոլոր հողերու համար թափու, նոյնպէս այս գիւղերու ալ նոյն չնորհքը լինի կայսերական կառավարութեան ձեռամբ, որով պիտի բարգաւաճի երկրագործութիւնն, պ'տի ոգեւորի ժողովուրդն եւ իւր քրտնաթոր աշխատութիւնն քառապատիկ լով պիտի քառապատիկ նաեւ կայս. գանձուն յատկացեալ մասն։ Նաեւ այսչափ գիւղերու հողեր որոնք ահագին տարածութիւն մը կը կազմեն եթէ թափուի օրինօք ժողովրդեան բաշխուին, ահագին գումար մը պիտի գոյանայ յօգուտ գանձուն։

Լիայոյս ենք թէ սոյն բացատրութիւնն, որ խնդրոյն մի ամենադիպն պատկերը կը ներկայացնէ, չի վրիպիր ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութենէն եւ հաղարաւոր Թուրք, Հայ, Քիւրտ, ժողովրդեան սոյն ամենամեծ արդարանքը կը հասնի կառավարութեան։

* * *

ՀԱՅՔ ՅՈՒՍԹԸՐ

ՈՒՍԹԸՐ, 18 սեպտ.

Քաղաքիս ազգային վերջապէս կը զարթնուն իրենց թմբութենէն։ թէպէտ քիչ մը ուշ, այլ սակայն ազգային գովելի նախանձախնդրութեամբ մը կ'ընդգրկեն իւրեանց արժանի դիրք մը ունենալու խնդիրն որոյ մասին այնչափ անտարբեր կ'երեւնային ցարդ։ Մեզ Հայոց մէջ դժբաղդութիւն մ'է կարող առաջնորդներու չգոյութիւնը։ ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնը իբրեւ անխօսք մի մարմին աւելի պէտք ունի ազնիւ կիրքերով, հայրենասիրական ոգւով, օրինաց գիտութեամբ՝ անձնուրաց՝ նեռատես և գործունեայ առաջնորդներու, աշխարհական թէ կրօնական, քան այնչափ դրամի և այլ նիւթական պիտոյից։ որոց ամփոփումն է ազգային միութեան համերաշխութիւնը։ ժամանակը և մեր ժամանակակից այլ եւ այլ պարագաներ չատ անգամ կը ներկայացնեն այնպիսի առիթներ, մանաւանդ օտարութեան մէջ, եւ եթէ գիտնանք օգուտ քաղել անկէ՝ արդարեւ մեծ մեծ ոգում մը կը տրուի յառաջդիմութեան։ այլ յանմի պարագայի իսկ ալ աւելի զգալի կը լայ կարող առաջնորդի մը պէտքը, առանց որոյ անկարելի է անվարժ ժողովրդեան միութեամբը զօրութիւն մը կազմելով գործոն դեր մը կատարել։ Մասնաւորելով մեր խօսքը քաղաքիս հայոց վրայ, ի՞նչ կը տեսնեմք չորս երկար տարիներէ ի վեր։ ի՞նչ կը տեսնէ տեղացին մեր վրայ։ ի՞նչ ըրինք ցարդ իբրեւ ուրոյն մի ազգ և ժողովրդ։ ե՞րբ և ո՞ւր լսելի եղաւ մեր ձայն։ ասոնց ամենուն հաւաքաբար եւ առանձինն մի միայն մէկ պատասխան ունիմք, և այն է ոչինչ։ և ոչինչ բառն է որ արձագանգ կուտայ ամէն կողմանէ ի պատասխանի մեր հարցմանց։ Սորա պատճառն, ըստ մեր կարծեաց, ինչպէս որ ըսինք՝ հայրենասէր և ազգասէր մի անձնաւորութեան չգոյութիւնն է։ անձնաւորութիւն որ գիտնայ զոհել ամէն ինչ յօգուտ ազգին և ժողովրդեան, որ ժողովուրդի շահերը վերադասէ իւր շահուց, որ ժողովուրդին ծառայելու մէջ որոնէ իւր փառք, ևն։

Պարտականութիւն մ'է յիշել նաեւ սա պարագան թէ մեր ժողովրդեան մէկ մասը օտար մարդոսներու խաբէութեանց զոհ գնացած ըլլալով կրուսած են իրենց ազգային եռանդը։ սորա փոխան կրօնական տեսակ մը մոլեռանդութիւն ձեռք բերած են որ թէպէտ կեղծ ի՞ներքուստ, առ երեւոյթս կարծել կուտայ մեզ թէ սորա բոլորովին հեռեալ են թէ՛ ազգին և թէ երկրին համար։ Մեր ըսածները կը հաստատուին այս օրերս տեղւոյս վրայ պատահած միդէպքի առթիւ որուն մասնաւորութիւններն այնչափ հետաքրքրական են որչափ որ ուրախաւէտ, ապացուցանելով թէ երբ հարկը կը պահանջէ՝ մեզ նման անվարժ ժողովրդեան մէջ իսկ աստուածք մարդարէներ կը հանեն քարերէն, Ուսթրը քաղաքին իսկ։ Ահա սոյն պատմութեան համառօտութիւնն։

Վերջին օրեր Եւրոպիոյ մէջ ընտանեօք բնակող մի ազգային Միացեալ Նահանգներն կայցելէ, ընդորս և մեր քաղաքը։ ժողովուրդը մէկ քանի ազգասիրաց չանիւք և մասնակցութեամբ՝ պատուաւոր ընդունելութիւն մը ընել կը փափաքի սոյն անձնաւորութեան և այսու խորհրդով կը դիմեն քաղաքիս Բողոքականաց քարոզիչ Հիւսենիկցի Աստուր Անդրէասեան անուն անձին, խնդրելով որ ժողովարանի բանալին իրենց տայ, կարգադրեալ ժողովը սոյն ժողովարանին մէջ նիստ ընելու խորհրդով։ Սոյն պարոնը կը մերժէ տալ բանալին, մէկ քանի նախատական խօսքեր եւս ըսելով։ Սոյն ժողովարանը նկարագրած ենք արդէն ուրիշ նամակներով։ այսինքն թէ քաղաքիս ամենէն ստոր մի մատուռն է այն, յատկապէս կրօնափոխ եղող անձանց յատուկ մի ժողովատեղի, ամենատոհրին մի փղոցի մէջ, ուր քաղաքին ստամբակները կը հաւաքուին եւ ուր գանակոծած են Պարնաբ անուն միսիոնարն եւ հայեր։ Ահա ճիշդ այդ ժողովատեղին էր որ կը խնդրէին Անդրէասեանէ և ինքը կը մերժէր, որպէս թէ այդ չենք ունենար որ և է պատուաբեր մի դիրք քաղաքիս մէջ և որուն բանալին կը գտնուէր յիշեալ անձին քով իբրեւ Հիւսենիկ գիւղացի բողոքական Հայոց քարոզիչ։ Ցիշել հարկ է նաեւ թէ Ուսթրը քաղաքի հայ գաղթականութեան պատմութեան մէջ այս էր առաջին լուսաւորչական հան որ կուգար այցելել քաղաքս և կը փափագէր տեսնել և խօսիլ իւր հայրենակցաց։ եթէ ոչ, ասկէ առաջ մէկ երկու տասնեակ բողոքական պատուելիք, բողոքական աստուածաբանութեան անշան աշակերտք և միսիոնարք գրկաբաց ընդունուած են սոյն ժողովարանին մէջ, ուր եղած ատենախօսութիւնք արժանի են որ սղագրուէին և, ուր որ անկ է ներկայացուէին, որպէս զի կայսերական կառավարութիւնը տեսնէ իւր բողոքական հայ հպատակաց իւր վերայ ունեցած կարծիքն։ Ինչ որ է, սոյն ժողովարանի մէջ ժողով մը կազմելու համար բանալին մերժելը սա օգուտն ունեցաւ որ՝ Հայք թոմուեցին իրենց վերայ տարիներէ ի վեր ծանրացած միսիոնարական լուծն եւ մեծ սրամ մը վարձեցին անկախ ճիչուններէ և առանց երիցականաց եկեղեցեաց դրամով պահպանում սոյն Անդրէասեան անուն պարոնին միապետական բռնութեանց զիջումն ընել պարտական զգալու զիրենք։ Ահա այսպէս հաստատուեցաւ առաջին անգամ գոյով, և ի չնորհս տգէտ մի անձի յարուցած սին վէճի, լոկ հայ ազգային և մի նոր ժողովատեղի, ուր մեր կաթողիկէ և առաքելական Ս. եկեղեցւոյն աղօթքներ միայն տեղի պիտի ունենան, ազգային միութեան ժողովներ նիստ պիտի ընեն անդ, տեղւոյս թշուառ ազգայնոց օգնութեան կեդրոն մը պիտի լինի սոյն հաստատութիւն որուն գործնական ժամն յանձնած է եօթն ազգասէր անձանց, ընտրեալ ընդհանուր ժողովոյ մը կողմանէ։ Տեղական լրագիրը սոյն ժողովոյ առիթ տուող պարագաներն լիչելով գովեստիւք կ'ակնարկեն Հայոց խաղաղասիրութեան ոգին և կը նախատեսեն մեծ յառաջդիմութիւն իրենց ընկերական կացութեան մէջ։ Իսկ թէ արդարանային սոյն բարի գուշակութիւնք։ Սոյն նոր կազմակերպութիւն իւր երկրորդ նիստն ըրաւ երկու օր առաջ, ուր որոշուեցաւ ի մէջ այլոց գործակալութիւն մը հաստատել հայ գործաւորաց նիւթական չահերն ապահովելու մտօք, ասէն ջանք ի գործ դնելով. թուականէս վերջն որ և է կերպով քաղաքս մտնող հայն իրաւունք չունի վայելել գործակալութեան մատակարարելի օգուտներն, տեղւոյս վրայ գտնուած երկու հարիւրէ աւելի անգործ և անվստակ ազգայնոց տեղաւորութիւնը կարգադրուելէ առաջ։ Պերլին, Վիէննա, Ռուսաստան և Անգլիա գնալու պատրաստակամ անձանց թիւն օր աւուր աւելնալու վրայ է, ջանիւք և ձեռնտուութեամբ Հիւսենիկցի մէկ քանի դրամատերաց, որոց անունները մեզ տրուած է յատկապէս հրատարակութեան տալու խնդրանօք։ Ահա սոյն անձանց անուն և մականուններն իրենց դրամագլխով և նպատակաւ։ Կարապետ Վարդապետեան, Մանուկ Ահարոնեան, Մուշեղ Աստիկեան և Յակոբ Զօփուրեան՝ իրենց մէջ ընկերութիւն մը կազմած են հազար ոսկի դրամագլխով յատկապէս Քարբերդցի հայեր Ամերիկայ զրկելու նպատակաւ և իրենց գործառնութեանց նպատակն է հետեւեալն։

Հարիւր առ հարիւր տարեկան տոկոս պահանջել այն ձեռքէ որը ստացուածք ունին և դրաւ կը դնեն, այլ բան ոսկւոյ փոխարէն երեք տարուան վաստակի կէսը՝ կը պահանջեն այն անձինքներէ որք զուրկ են անշարժ ստացուածք ունենալէ, այլ իրենց պայմանագրութիւնն յարգելու երաշխաւորութիւն կրնան տալ։ Այս վերջին կարգէն հետեւեալ անձինք քաղաքս կը գտնուին. մօրէնիքցի Կարապետ և Սարգիս Սրապեան՝ երկուքն ալ իրենց շաբաթական վաստակի կէսը կը յանձնեն ամէն տարի գտնուող գործակատարաց վերադրելու ընկերութեան։ Ասոնցմէ զատ կան նաեւ ուրիշներ որք քաղաքէս դուրս կ'աշխատին և ուրիշներ ալ՝ որոց անուններն և մականուններն տուած եմ ուրիշ անգամ Ա. բէ-եէլի միջոցաւ։ Իսկ բան ոսկւոյ փոխարէն քառասուն ոսկիի պարտատուրակամ ստորագրող ազգայնոց թիւն՝ հարիւրներու կը հասնի։ Ամենէ վատ կողմն այս յոգի շահագրգռութեան սա է թէ վերոյիշեալ ակեալ դրամատերաց կը խոստանան գործ գտնել իրենց զոհերուն, ձեռամբ իրենց գործակատարաց որ ի քաղաքս, միամիտ գիւղացւոյն ըսելով թէ ազդեցիկ անձինք են իրենց գործակատարք Ուսթրբի մէջ, մինչդեռ ճշմարտութիւնն սա է թէ սոքա ևս ուրիշ հասարակ գործաւորաց նման պարզ աշխատաւորներ են և ուրիշներու նման իբրեւ չնորհ միայն կը պահուին գործարանաց մէջ։ Նամակս գրած օրս իսկ 14 հաւեր հասած են ի Ֆիլատէլֆիա առանց անցագրի և հոս կ'սպասուին ժամէ ի ժամ. բոլորն ալ մի և նոյն ընկերութեան դրամով եկած են Քարբերդէն։ Ուրիշ առթիւ յիշած եմ թէ Մաուչուսէդ նահանգի մէջ ապրող ամէն անհատ, որ 21 տարեկանէ վեր է, տարեկան երկու տոլար տուրք վճարել պարտական է, որպէս զի իրաւունք ունենայ քուէարկութեան մասնակցիլ եթէ քաղաքացի է, իսկ եթէ օտարական է կը վճարէ սոյն երկու տոլար տուրքն, որպէս զի իրաւունք ունենայ բնակիլ նահանգիս մէջ։ Այդ տուրքս, որ տեղական լեգէոն Փէնսիոն կ'անուանեն, իւրաքանչիւր տարի սեպտեմբեր ամսոյն մէջ վճարելի է, եթէ ոչ եօթն առ հարիւր տոկոս կը բանի մէկ ամիսի չափ իբրեւ չնորհ, յորմէ յետոյ անվճար մնացած տուրքերու տերերը կը ձերբակալուին և բանտերու մէջ աշխատելով կը վճարեն ֆէլ Բաւ։ Այս մասին մեծ խստութիւն կայ նահանգին ամէն կողմը։ սոյն տուրքերը հաւաքելու։ Վերջին օրեր հայոց տուրքերու նամակներն ալ բաժնուեցան իրենց, տեղացի ժողովրդեան տուրքերուն նամակներով միասին։

Արդ՝ տասնէ մինչեւ տասն վեց ամիս անգործ և անվստակ փողոցներու մէջ թափառող ազգայինը ի՞նչպէս պիտի վճարեն իրենցմէ պահանջած տուրքերը. ինքզիր մ'է այս։ Հիւսենիկցի դրամատերաց տեղւոյս գործակատարները կը մերժեն եղեր ոգնել սոյն դժբաղդ անձանց։ հետեւապէս անվստակ հայերէ ոմանք մտադիր են իշխանութեանց դիմել խնդրելով որ կամ այն է որ գործ մը տան իրենց ուր աշխատելով կարողանան վճարել իրենց տուրքերն (փոլիթաքս) կամ խնդրովին պատրաստ են բանտ երթալ։...

Տարակոյս չունիմք թէ քաղաքիս պատմութեան մէջ առաջինն է այս որ մի և նոյն ազգէ այսչափ անհատներ ուրախութիւն կ'զգան բանտ երթալ քան վճարել երկու տոլար որ չունին և ոչ կարող են. փոխառութիւն մ'ընել։ ուրախութեամբ բանտարկուիլ կը փափաքին կ'ըսեմ, որովհետեւ գիտեն այդ խեղճերը թէ տեղւոյս բանտերուն մէջ տաք կերակուր և մաքուր անկողին մը կայ պատրաստ թշուառներու համար։

Այլ հակառակ բոլոր ասոնց և ասոնց նման պատմութեանց, Քարբերդցիք դեռ կուգան։ 14 հատ Ֆիլատէլֆիա հասած են, 7 հատ ալ Լոնտոնէն կուգան։ Այս վերջինք անգամ մը Մարսիլիայէն ետ ճամբուած էին և անգամ մ'ալ Նիս Եսրէն։ այժմ ալ Պօսթոն քաղաքը գալ պիտի փորձեն եղեր եւ յուսալի է թէ վերջապէս պիտի յաջողին ի չնորհս տեղւոյն վրայ գտնուող վարձկան գործակատարաց Քարբերդի Հիւսէնիկ կոչուած գիւղի ընկերութեան։ Մ. Ե. ԹՕՓՀՈՆԵԼԵԱՆ

ԱԶԴ

1. Բեռա Գամէր խաթուն թաղ Գալէօնճը գուլլուզը փողց թիւ 97 քարուկիր տունը, որ 190 կանգուն գետին ունի և տարին 70 լիրա վարձք կը բերէ, 800 լիրայի։

2. Ղալաթիա Պերէքէթ Զատէ թաղ Զիւրէֆա փողց թիւ 8 քարուկիր տունը, որ 104 կանգուն գետին ունի և տարին 36 լիրայ օսմ. վարձք կը բերէ, 300 լիրայի։

3. Ղալաթիա Սուլթան Պայէզիտ թաղ Գալուզ Զըբմաղ և Սուլթան Պայէզիտ փողցները թիւ 1 և 51 քարուկիր տունն և խանութն, որ 70 կանգուն գետին ունին և տարին 60 լիրայ օսմ. վարձք կը բերէ, 600 լիրայի։

Վերոյիշեալ կալուածներն՝ որ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ վաքֆէն լինելով մահկիւլ մնացած են, որոշուած է աճուրդի դնելով վաճառել։ Արդ անոնք որք կը փափաքին աւելի գնով ծախու առնուլ, կը հրաւիրուին ներկայանալ ամէն երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերն առաւօտները նոյն եկեղեցւոյ կալուածոց մատակարարութեան սենեակը։

28 սեպտ. 1888 2134 1—16

ՆՈՐ ԳԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Վաւերացեալ

Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Ուսումնական Խորհրդէն

Ցօրինեաց

Ե. ԴԱՐԹԱԼԵՍԱՆ

Սոյն ընտիր գասագիրքն որ վաւերացեալ է ազգ. կեդրոնական վարչութեան Ուսումնական Խորհրդէն, կը պարունակէ, բաց ի թուաբանական տեսական մասէն, բազմաթիւ գործնական հրտհանդէսներ և խնդիրներ։

Ուսանողն անդ կը գտնէ կոկիկ և ընդարձակօրէն բացատրուած չորս գործողութեանց, կոտորակաց. հանրահաշուութեանց, մետրական դրութեան, տոկոսաց, զէղչի և հաշուեմիտացնելու վերաբերեալ կանոնք և առաջարկութիւնք։

Սոյն գասագրքին ամենէն մեծ առաւելութիւնն է որ ամէն թուաբանական կանոն ուղի իրեն յարակից գործնական և բնական խնդիրներ որ միշտ կիրառութեան մէջ են թէ առեւտուրի թէ արհեստից և թէ առանին կենաց մէջ։

Երիտասարդ թուաբանին սոյն առաջին երկն իբր գասագիրք ընդունուած է ազգ. և մասնաւոր բաշխմաթիւ վարժարանաց, ինչպէս նաեւ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց վարժարաններուն մէջ. կրնայ նաեւ օգտակար լալայ առեւտրական զարգացող ամէն անհատի.

Հակառակ իւր ծաւալին

Գինը 7 1/2 զրշ.

Կեդրոնատեղին է Եւրոպական գրատուն, Ա. Պիպէ-ճեանի, քով Պազը այի ճաստէսի թիւ 12, Կ. Պոլիս։ 1988 11—20

88 ՏԱՐԻՈՅ ՀԻԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՆՈՐ ՔԵՐԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ադիսպոսէրէ

Ի Բ. Մ. ՊՕՉԱՃԵԱՆԷ

Գինն 2 զրուշ

Սոյն նոր քերականութեան առաւելութիւնքն են պարզ նախադասեան ճոխութիւնն, պիտանի ծանօթութիւնքն, տրամաբանական բաժանումներն եւ մանաւանդ իւրայատակ ու պարզ բացատրութիւնքն։

2029 Ազգային վարժարանաց Մենէ զէղ 3—5

ԵՐԱՖՇՏԱԿԱՆ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Երաժշտապետ Ստեփան Էֆենտի Սուրէեան այս անգամ դաշնակի համար հեղինակած է երեք ձայով խմբերգ մը, եկեղեցական Տէր Ողորմեան, որոյ մէջ, ըստ վայելութեան երաժշտական հռչակաւոր անձնաւորութեանց, կը տիրեն ձայներու գեղեցիկ յարդարումը, ուղիղ ներդաշնակութիւնն եւ կրօնական խորհրդաւոր ոգին։

Կը ծախուի հրատարակչին քով, Բերա Պէյօղլիի երաժշտական գործեաց վաճառատունը Բաաժ ս'էօռօք, թիւ 17։

2131 2—2

ՏՕՔԹԷՕՌ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՐԱՐՁ և ՄԱՍՆԱԳԻՏ բժիշկ ԿՍ. ՆԱՆՑ և ՏՂԱՅՈՑ և ԾՆՆԴԱՍԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ վերարերեալ հիւանդութեանց որ ի Բարիզ մասնաւոր հիւանդանոցի մէջ փորձառութեամբ կատարելագործելով իւր արհեստը։ մայրաքաղաքս վերադարձած է և ամէն օր մինչեւ կէս օր ի Գասրը-գիւղ Մոտա Ճաճէսի Անթիփայի դեղարանին դիմաց 87 թիւ տունը և կէս օրէն մինչեւ 10ը կը գտնուի կամուրջի գլուխ Բիւշլիքեան եղբարց դեղարանը, վերի յարկ, իւր սենեակը կիւրակէ օրերը ի Գասրը գիւղ աղքատ ձրի կը դարմանուին։

2037 6—30

ՏՕՔԹԷՕՌ ՏԱՏՈՒՐ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ կոկորդի, ականջի, քթի, բերանի և փիղի ամէն տեսակ հիւանդութեանց, ՎԱՍՅԵԱՆ, Փարիզի, Լոնտոնի և Վիեննայի Նշանաւոր մասնագէտ դասատուներէ, ՓՈՐՁԱՌՈՒ Եւրոպիոյ երեւելի հիւանդանոցներու մէջ ունեցած աշխատասիրութեամբ, Պարզաբանաբար վերադարձած լինելով, իւր ընտանութիւնն հաստատած է ի Մեծ Փողոց Բերայի, թիւ 447 տունը, կից Ռուսական Դեսպանատան, ուր ամէն օր կ'ընդունի իրեն դիմողներն առաւօտեան ժամ 9էն մինչեւ կէսօր և կիրակիներէ զատ ամէն օր ժամ 2 է մինչեւ 5 (ը-ե.) Պազար կողմը, Պոյէ-Դարու, Հաճի Մեհմէտ-ճամասի, Թիւրպէնի գիմաց, թիւ 8, ուր չորեքշաբթի օրերը ձրի կը դարմանէ։ 7179

ՎԱՐՁՈՒ

Խիստ սիրուն և հանգստաւէտ տուն մը ի Գասրը գիւղ, Հայոց եկեղեցւոյ փողոց, որ կը բաղկանայ 9 մեծ սենեակէ, ջրշեղջէ և հորէ։ Անոնք որք կը փափաքին այցելել, պարտին դիմել առ Սուրէնեան էֆէնտի, Նպարեղինաց վաճառական, Պոլիս, կամուրջին գլուխը, Վալիտէ Սուլթան խան, թիւ 6, կամ իւր նպարեղինաց մասնաճիւղն ի Գասրը գիւղ, վերոյիշեալ տան ներքեւ։ 2081 4—10

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ստորագրեալս, միակ ներկայացուցիչ Կիշառ եղբարց գործարանին ի Ս. Հանրի, հանրածանօթ իւր յամենապակեայ արտադրութեանց ընարութեամբ, մատակարար օտմ. կայս. կառավարութեան, երկաթուղեաց ընկերութեանց, վարչութեանց Լայլն, պատիւ ունի ծանուցանել իւր յամենասրդաց թէ ոմանք անուանց նմանութենէ մը օգուտ կը քաղուն գինքը խարելու համար, այսպէս ուրիշ գործարանաց վերագրելով այն արդար հռչակը զոր ձեռք բերած է Կիշառ եղբարց տունը։

Ստորագրեալս կը յանձնարարէ Կիշառ եղբարց տան բաղաթիւ յամենասրդներուն որ չնուռանալիութեամբ վաճառականներու իրենց ծախած արտադրութեանց վրայ փընտուեն հետեւեալ նշանը

Guichard Frères à St. Henry (Marseille)

եթէ կ'ուզեն ամէն կերպիւ անուղիւտ ապրանք մը ստանալու վստահ լինիլ։

ՎԻԿԱՅԻ ՄՈՒՀՕ

Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր, թիւ, 12

2034 10—30

Պատիւ ունինք ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ Միքայէլ Մարան և Ստեփան Մնարոյեան անուամբ հաստատեալ կալուածական գործոց գործակարութիւնը, Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3, խիստ չափաւոր գիներով փոխառութիւն և կանխավճար կ'ընէ գրաւի վրայ, յանձնակատարութեամբ կ'ստանձնէ ամէն տեսակ գործեր թաղապետական պաշտօնատանց հետ, վճառումն և գնումն անշարժ կալուածոց, վճարումն կալուածական տրոց, փոխանցումն, Թէսվիկէի-ինթիքարի և Վաքֆի փոխանցում, ինչպէս և նմանօրինակ ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

ՄԻՒԱՑԵԼ ՄԻՐԱՆ ԵՒ ՍՏԵՓԱՆ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

Գործակալ կալուածական գործոց

Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3

1914 21—30

ԵՂԻՇԷ ՎԱՐԴՊ. ԳՈՒՐԵԱՆ

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ ՈՒԺ ՄԱՍՈՒՆԻՆ ԲԱՆԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Վաւերացեալ յԱզգ. Ուսումն. Խորհրդէն. կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով

1819 ԳԻՆ 60 ՓԱՐԱՔ 17—20

ԱԺԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ԳԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

Երկուքեան՝ ԵՂԻԱԶԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փնտուած եւ խիստ ճոխացած Լարուսի ընդարձակին վրայ

Գինն 3 1/2 Ղրուշ

ԲԱՌԳԻՐՔՈՒԿ

ՀԱՅԵՐԷՆԷ Ի ՏԱՃԿԵՐԷՆ

ԵՒ Ի ԳԱՂԻԵՐԷՆ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏՊԱԳ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻՏԻՇ ԵՒՑ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐԻՈՅ 1,932,350

ՆՕՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐԻՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական բարեխղճութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 **ՄԱՐԻԹԱՅՄ** ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷԼԻՐԻ

Նիզամիյէ էրզաղ անպարբնտա չիմտիյէ գատար թէրաքիւմ իտէն ալթը պին տօգուզ եիւզ ատէտ միւսթամէլ թէհի գաղէվի իլէ սէնէլի հալիյէ շուպաթը նիհայէթինէ տեկին թէրաքիւմ իտէեճէք օլան գաղէվինին պէհէրի պէշ փարայա իշթիրաար թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իլուլը եիրմի տօգուզընճը բէնչչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի իճբա օլունճաղընտան իշթիրասընա թալիպ օլանլարընն մաղամը սէրասկէրի լէվգիմաթը ուսուսիյէ տաիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

26 իլուլ 1888 2105
Նօ. 19 3—3

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱԶԴ

ԶԲՕՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

Կ. Պոլսէն Պուտապէշթ, Վիեննա և վերադարձ կանգ առնելով

յԱդրիանուպոլիս, Փիլիպէ, Սոֆիա, Նիշ և Պէլկրատ

Առաջին կարգ օսմ. ոսկի 15
Երկրորդ կարգ օսմ. ոսկի 12

Մէյն առնլով նաև ուտեստի ծախքը մի միայն երթի ատեն, սակայն առանց բնակութեան ծախսուց։

Առաջին կարգ օսմ. ոսկի 25
Երկրորդ կարգ օսմ. ոսկի 20

Մէյն առնլով ուտեստի ծախքն ուղեւորութեան ատեն և բնակութեան ծախքն 3 օր ի Պուտապէշթ և 4 օր ի Վիեննա, ըստ կանխաւ հրատարակեալ ազդին։

Կառամուրը պիտի մեկնի հոկտեմբեր 25ին եթէ պէտք եղած թուով ուղեւորներ գտնուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՕԹԷՆ ԲԱԼԲԱԲՈՒ

Ներկայացուցիչ հոնգարական երկաթուղեաց Ղալաթիա, Վալիտա, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, առաւօտեան ժամ 9էն երեկոյեան ժամ 4։ 2126

ՇԵՐԱՄԻ ՍԵՐՄԻ ՈՐԴԵՐԸ

Օսմ. Հանր. Պարտուց Թղթեայ հաստատից Վարչութիւնը կը փութայ ծանուցանել հասարակութեան թէ Պրուսայի շերամաբուծական յանձնախումբն, որ կազմուած էր Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, ընդունած և իրեն հաղորդած է հետեւեալ տեսակ սերմերու։

Օրար Սէրմը

Օտար երկիրներէ ի Պրուսա զրկուած ամէն սերմերու հետ պէտք է անպատճառ գտնուի վկայագիր մը որ հաստատէ թէ.

1. Այդ սերմերն իրօք պատրաստուած են Բաղդէտեան մեթոտին համաձայն.

2. Թէ այս սերմերն արտադրող որդերու բուծման միջոցին ոչ մէկ տարափոխիկ և ժառանգական հիւանդութիւն ի յայտ եկած է։

3. Այս սերմերն ինչ ցեղէ և տեսակէ են։

4. Տուփերու թիւն, որոց իւրաքանչիւրն 25 կրամէ աւելի սերմ չինար պարունակել, սերմարտադրին և առաքողին անունը, ինչպէս և այս սերմերու որդերուն բուծման տեղերը։

Այս վկայագիր սորոգագրեալ լինելու է սերմարտադրին և արտադրութեան տեղւոյն Աւեւտրիական Սենեկէն։

Թէ՛ ուղղակի այս վիլայէթին նաւահանգստաց մէջ ներմուծեալ և թէ՛ գրանիդով ի Կ. Պոլիս մտցուած տուփերը, մաքսային սովորական ձեւակերպութեանց ենթարկուելէ ետք, նոյնութեամբ պիտի կնքուին Օսմ. Հանրային Պարտուց պաշտօնեայն որ ներկայ է մաքսատան մէջ, որմէ յետոյ առաքողը պարտի յայտարարել թէ սերմերն որ տեղ պիտի զրկուին, և այսպէս կնքուած տուփերը՝ իրեն յանձնուած փոխադրութեան արտօնագրոյն հետ՝ ներկայացնել այդ տեղւոյն յատուկ Մասնախումբին։

Պրուսայի վիլայէթին մէջ ներմուծեալ ամէն սերմ՝ մինչեւ 25 կրամ պարունակող խառաքարտեայ տուփերու մէջ պարունակուած լինելու է։

Այս վիլայէթին մէջ վկայագրով ներմուծեալ ամէն սերմ պիտի քննուի տեղական մասնախմբէն, որ պաշտօնն է քննել սերմերը, որպէս զի հաստատուի թէ ներկայացուած վկայագրերը կանոնաւոր են։

Եթէ վկայագրերն ընդունուին, ներմուծողները պարտին յայտնել թէ ո՛ւր պիտի զրկեն և վաճառեն, տացողին անունը, ինչպէս և զրկուած տուփերուն թիւը։

Մինչեւ մասնախումբը բուսնաւոր տուփերի մը մէջ պիտի արձանագրէ բոլոր այս տեղեկութիւններն, որմէ յետոյ տուփերուն վրայ պիտի փակցնէ պանդրոյ մը որ ամէն անգամ հանող տուփերուն դրոշակարգութեան թուանշանները պիտի կրէ։ Եթէ նոր սերմեր բերուին, թուանշանն առջի անգամ բերուածին շարունակութիւնը պիտի ըլլայ։

Հանրային Պարտուց Գրասենեակները պիտի արտոնեն վկայեալ սերմերու փոխադրութիւնն և բաշխումը՝ յիշեալ մասնախմբին կողմէ տրուած արտօնագրով մը։

Այն ամէն սերմերը որք վերոյգրեալ վկայագիրը չունին կամ պահանջուած բոլոր պայմանները չբովանդակող վկայագիր միայն ունին, պիտի դրաւուին։

Բոլոր օտար սերմերը երկրին մէջ պիտի վաճառուին հոկտեմբեր 1|13 էն մինչեւ մարտ 1|13։ Այս պայմանաժամէն դուրս, ոչ եւ սերմի մուտքն արգիլուած է։

Պարկերու մէջ կամ կապուի վրայ փակցուած կամ ուրիշ ոչ եւ է եղանակաւ սերմերու ներմուծումն արգիլուած է։

Ներմուծեալ ոչ եւ է սերմ, որ հնձոց ատեն առ նուազն 25 քիլոկրամ խոզան չի տայ միջին հաշուով 25 կրամի վրայ (և բաց առեալ եթէ գերազանց պատճառ մը լինի բուծման ատեն), գէշ տեսակէ լինել պիտի յայտարարուի։

Տեղական Սերմը

Բացարձակապէս արգիլեալ է շերամի որդի սերմեր յառաջ բերել վաճառականութեան կամ երրորդի մը հաշուոյն համար, առանց նախապէս արտօնագիր մը ստանալու յիշեալ մասնախմբէն։

Ամէն սերմարտադրի՝ սերմերու բուծման արտօնագիրն ստանալու համար, պարտի անպատճառ հաստատել յիշեալ Մասնախմբին թէ Բաղդէտեան դրութեան համեմատ սերմեր յառաջ բերելու անհրաժեշտ ծանօթութիւններն ունի, ինչպէս և թիթեռնիկներու գնութեան համար հարկ եղած մանրադէտն։

Արտօնագրերն, որք պիտի տրուին այն անձանց որք Մասնախմբին առջեւ քննութիւն անցունելէ յետոյ՝ կարող պիտի նը-կատուին սերմեր յառաջ բերելու, պարտին նմանապէս յիշատակել սերմարտադրներուն ծանօթութեանց ատիճանն, ինչպէս եւ արտադրելի սերմերուն քանակութիւնը՝ համեմատութեամբ մանրադէտին տրուն տէր ենալ։

Յիշեալ Մասնախումբը պիտի հսկէ բոլոր այս գործողութեանց վրայ, եւ տեղական սերմերն առաջաւելն մինչեւ փէտրուարի վերջը պիտի զրկուին յատուկ մասնախմբին. այս պայմանաժամէն անդին, ոչ եւ սերմ չպիտի ընդունուի։

Վերոյիշեալ եղանակաւ յառաջ բերուած տեղական սերմերը պիտի բամանդակուին խառաքարտեայ տուփերու մէջ, որք 25 կրամ սերմէն ոչ աւելի ոչ պակաս պիտի պարունակեն, եւ յիշեալ մասնախմբին պիտի զրկուին քննելու համար։ Այս գործողութենէն յետոյ, թուահամար մը պիտի դրուի սերմարտադրի իւրաքանչիւր տուփի վրայ, և ուրիշ թուահամար մը՝ իւրաքանչիւր պանդրոյի վրայ։ Այս լինելէ և արձանագրութեան ձեւակերպութիւնները կատարուելէ յետոյ, Հանրային Պարտուց Գործակալութեանց հասցէին պիտի յանձնուի յայտարարագիր մը ի մասին սերմերուն փոխադրութեան եւ բաշխման։

Հանրային Պարտուց Գրասենեակները նմանապէս պիտի ունենան մասնաւոր տուփեր մը՝ ամէն արձանագրելու համար սերմերուն քանակը սերմարտադրին անունն եւ մականունը, եւ սերմին զրկուելիք ու բաշխուելիք տեղը։ Այս ձեւակերպութեանց կատարուելն յետոյ, արտօնագիրը պիտի յանձնուի։

Իւրաքանչիւր սերմարտադ որ սերմ արտածէ առանց յիշեալ մասնախմբին կանխաւ արտօնութեան, կամ թէ արտօնագիր ունենալով՝ հակառակի մասնախմբին հրահանգութեան, կամ չհամակերպի այս խորհրդոյ, պիտի զրկուի սերմի բաշխման իրաւունքէն։

Նմանապէս պիտի գրաւուի ամէն սերմի տուփ որ պանդրոյ չունենայ։

Նա որ դիւղէ շերամ բուծանել, պարտի դիմել Օսմանեան Հանրային Պարտուց գրասենեակն, ծանօթացնելու համար

1. Իւր արտադրելիք սերմին քանակութիւնը։

2. Յիշեալ սերմն օտար է թէ տեղական։

3. Սերմը որ սերմարտադէն տացած է, և, վերջապէս, յիշեալ սերմէն ո՞րչափ խոզակ յառաջ եկած է։

Յիշեալ տնօրինութիւնք պիտի սկսին գործադրուիլ յառաջիկայ հոկտեմբեր 1|13էն սկսեալ։ 1449

13|27 սեպտեմբեր 1888 6—7

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տարեցոյց Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինց, է դանոնհամ և ազատ կաղդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ տպրերու ջերմամ կիմոյից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ ազդեցութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար այլ եւանց սաստիկ դիմութեամբն։ Այս ֆիզիկական խանգարութիւնն յառաջ կուգան ուրեմն պիտի խանգարութիւնն յառաջ կուգան ուրեմն մէջ լողացող թունաւոր անդամ մասերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց աս անունները տրուած է. ջերմն և ապրատս (արթմս), թարգան ջերմ (կիրպի իրթմս), պարբերական ջերմն, ընդհատակ ջերմն, մանգային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղերը որ մինչեւ ապականեալ և թունաւորեալ ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ կուգան մանգային դիւթերով, կամ թաց ապատանցներէ և ախանեներու ծանրիներէն եկած թունաւոր կաղերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից գեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կաղերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ զգոյշութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, մինչեւ թէ արեան հրահանգից հանեմատ գործածուի։ Կը ծախսի Միացեալ Թագաւորութեան և ընկերից Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 531

ՖՈՒԱՖԷԻ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՔ

Արծաթեայ առարկայներ, սեղանի սպասներ և էն։ Թիւնէլի բաստաժը, Բերա։ 1818

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ՈՒՂԵՒՈՐԱՑ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԸՆԴ ՄԷՋ

Կ. Պոլսոյ, Նիշի, Պէլկրատի, Պուտապէշթի, Վիեննայի եւ փոխադարձաբար

ՍԱԿԱԴԻՆ

		Պարզ տոմսակներ				Երկրորդ	
		Առաջին կարգ		Երկրորդ կարգ		Երրորդ կարգ		10ն քիլոգրամին	
		Ֆրանկ	ոսկերորդ	Ֆրանկ	ոսկերորդ	Ֆրանկ	ոսկերորդ	Ֆրանկ	ոսկերորդ
Կ. Պոլսէն	Նիշ	114·45	503·75	85 85	377·75	57 25	252 —	3·28	14·43
	Պէլկրատ	148·45	653 25	111·35	490·—	74 25	326·75	4·25	18·70
	Պուտապէշթ	196 75	865·75	145·45	640·—	98·50	433·50	5·69	25·04
	Վիեննա	228·25	1004 50	167·75	738 25	— —	— —	6·75	29·70

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ուղղակի տոմսերն իրաւունք ունին տասն օրուան համար, սկսեալ շրջաբերութեան թուականէն, և իրաւունք կուտան ըստ կամս կանգ առնու իւրաքանչիւր կարգոնի վրայ նշանակեալ կայարանաց մէջ։ ուղեւորք կարող են նաև իւրաքանչիւր կարգոնի նշանակած միջոցին մէջեղ կայարանաց մէն կանգ առնուլ, պայմանաւ որ կառամխոմբէն իջած ատենին իսկոյն այդ կայարանին գլխաւորին։ — Երեք տարեկանէ վար տղայք, որք իրենց ընկերացող անձանց ծնողաց վրայ նստած են, ձրիաբար պիտի փոխադրուին։ Երեքէն տասն տարեկան տղայք կէս տոմս պիտի վճարեն։ — Ամբողջ տոմսին համար 30 քիլոկրամ ծրարի տարողութիւն կը տրուի, իսկ կէս տոմսի համար 20 քիլոկրամի։ — Առաջին և երկրորդ կարգի իրանն վանոն մը ամէն օր Կերթեւեկէ ընդ մէջ Կ. Պոլսոյ և Վիեննայի Պրուքի ճանապարհ։

Կ. Պոլիս, 2 հոկտ. 1888 1295 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Յ. ՍԵՐՈՊԷԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻՍ

Կ'ընդունին ամէն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով։ Հասցէ O. Séropian & Cie Marseille։ Հեռագրոց համար, Séropian Marseille։ 1354

ՍԳՈՂԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՁՈՒՏԻՒՂ

Իւրաքանչիւր տարեկան ՍԳՈՂԻ և ՊՈՂՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Պարարտեալ ձեռամբ ՍԳՈՂԻ և ՊՈՂՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարիք չունի ախորժակամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճեղաձուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, պիտի համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամէնէն փափուկ ստամոքսներու կը տանին զայն, կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։ Գործակատարք են Համիլէր և Հիրմէլ, Պարիզ։ 1691

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՏԱԼԻՍՄ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելեան Տնօրէն · Մ. Լօմէն Բարաքօր

» Լեւոր գործակալ և քննիչ · Մ. Նաղարէթ Եաղճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳԱՂՈՒՑՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Ցեարք Պաղեօղեան և Պալրքճեան Զմիւռնիա · Գասպարեան և Տամիանեան Ատանա · Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ · Բ. Շէրէֆիտին և Տէրունեան Ամասիա և Սպարթա · Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Բօնեա, Լիմ Լիմ։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Ուշերով կը համարձակ լսել թէ՝ ամէն ընտանեաց և զուտակաց տէր անձանց իւր նուիրական պարտականութիւնն մէ տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զուտակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր տրերեի կինն և զուտակներքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսականեռուն որ մէն մի տարի Պէտապէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործոյութեանց հաշուեցուցակին, (Ֆրանքօ-Հունգարական կառավարութիւնէն ներկայ նախարարութիւնէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում դոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

SOUTH BRITISH AND NATIONAL ՍԱՀՄԱՓԱԿ ՊՐԻՏԻՇ ԵՒՑ ՆԸՑՇԸՆԼ.

Ստորագրեալ դրամագլուխ	4,000,000 Անգլ. ոսկի
Պահեստի »	500,000 » »
1873էն ի վեր վճարեալ կորուստք	2,500,000 » »

GLASGOW & LONDON ԿԼԱՍԿՕՈՒ ԵՒՑ ԼՕՆՏՕՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՈՖՄԱՆ ԵՂԲՐՈՐՔ եւ ԸՆԿ.

(1880) Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սայտիէ խան, թիւ 13, 14, 15

La Compagnie d'Assurances La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արծէթուղի, գոհարեղէն եւն պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի մէջտեղն ունին 30,300,000 ֆրանք։

Կապահովագրուին չոգենաւով, երկաթուղւով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիներդ չատ չափաւոր են և պայմանները չատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԷՊԼ ԵՒ Վ. ԴԻԴՈՐ ՈՐԴԻ

1132 Ընդհանուր Գործակատար Է Կ. Պոլիս՝ այդ երկու Ընկերութեան

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵՑՈՒՅՑ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈՒՏԵՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՏԵՆԱՔ

Լոնդոնէ մինչեւ Լէյլանդ և Գլասկով և Գլասկովէն դէպ.

Անուանք	Գներ	Անուանք	Գներ
Գլէտերսան	2500	Ֆրանքֆորտ	3700
Գլազկով	2500	Ֆրանքֆորտ	3700
Նեռաքլաշան	2500	Ֆրանքֆորտ	3700
Վիքենհամ	2500	Իրվինհամ	3500
Լոնդրա	3700	Իպսվիչ	3500
Գլասկով	5000	Իորգիրան	5500
Գուլիսթրան	6000	Լեռպոլտ	2200
Քամբրիճեան	800	Լիվերպուլ	2500
Սարիսբերեան	2000	Լոնդրա	500
Տուրբ	700	Օքսֆորդ	700
Լիսիքշիր	3700	Բերուիան	3900
Նորֆոլք	3700	Վալիսնիան	6800
Նորիսիան	3700	Վիրջինիան	5800

Ֆոլիրիան չոգենաւը, նաւապետ Լաուրանան ընդհանուր վաճառքով Լիվերպուլի ատ հասաւ։

Ֆոպրիան չոգենաւը, նաւապետ Հանիլ, ամսոյս 26ին ատ վերադառնալով ի Նեռ դէպ ի Լիվերպուլ պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամէն բարեխնամութեանց համար դիմել առ

ՏՆՕՐԵՑԻՆ ԼԷՅԼԱՆԴԻՆ

Գրասենեակ

Թիւ 1, Մէկ հիւսի Ռիի փողոց, Ղալաթիա

Նաւատեղք Գարանտաք Ֆրէնտ, Սիրանա և ընկ. Լիվերպուլ

Գրասենեակներ

Կ. Պոլիս; Խուանաբա Լաֆրանդի։ Զմիւռնիա, Գ. Գ. Քարվէր Եղբարք։ Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ. Մալտա, Ա. Քամիլերի։ Նիքոսիա, Ս. Վօքսդ օրուլ Որդիք և ընկ. Զմիւռնիա, Գ. Ուիդոյ և ընկ. 1498

ՕՍԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ

Ն. ԲԱՌՔԼԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ուրնիսի և Թրինի գլխ. Լանտոնորտ. Բանալ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Ուրենի որ հոկտեմբեր 17ին Մարսիլիայէն և հոկտեմբեր 24ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մինդրէլի որ պիտի մեկնի հոկտ. 15ին։

Ուղեւորի և արագ ուղարկութիւն

Նաւագոյնքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՆՈՒՔԻ ՈՐԴԻՆ

Թիւ 17-18 Գիւշիւք Պիեր

1006 Մոհամէտ փողոց, Թիւ 18

ՄՈՍ

ՇՈՒՏԵՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլի և Մանչեսթրի գլխ. Բանալ ընդհանուր

Անուանք	Գներ	Անուանք	Գներ
Քանքուս	4200	Պիրիա	50
Ֆերս	4000	Օսարի	3000
Օսմանլի	4000	Նեբրեթ	3000
Պեռուգրիս	3250	Լիրա	800
Թիրա	3250	Լոգիս	800
Մարսալա	3250	Գլիսոս	700
Մարիսթ	3250	Սեսիլ	

Մարիսթրա չոգենաւը, նաւապետ Օզպերն, ամսոյս 27ի 10/22ին Լիվերպուլէն ատ կնպասուի ընդհանուր վաճառքի։

Դիմել առ Ջ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուրթոլլ խան

ՁԼԵՄՈՒ ՄՈՈ և ԸՆԿ

1891 54, Ֆէյմս Ստրիթ, Լիվերպուլ

Արտօնատէր Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ